

cum ibi non interveniat pactus explicitus, nec implicitus: dummodò non præcedat ea instantia, & efficacia paulò ante dicta; nam si Episcopus tribuit Beneficium famulo, timens, ne illum deserat, videns suam absque fructu spem, non ideò Episcopus, aut famulus, nec uterque simoniam committit; sic nec usura est, quando absque pacto aliquid ultra sortem à mutuuario mutuanti datur; & ille timor non est ab extrinseco, sed ab intrinseco, proveniens ex necessitate ipsius mutuuarij, & voluntate accipiendi iterum mutuum.

Et notare debes pro his casibus, ubi solum mentalis usura intervenit, non loqui de illis damnatam propositionem, sed quando datur pactus, ut ait Hozes, num. 24.

### QVADRAGESIMA TERTIA propositio.

*QVID NISI NON NISI VEMIALE SIT DETRAHENTIS AUTHORITYM MAGNAM SIBI NOXTAM, FALSO CRIMINE ELIDERE? Damnata.*

### QVADRAGESIMA QUARTA propositio.

*PROBABILE EST, NON PECCARE MORTALITER, QUI IMPOSIT FALSUM CRIMEN ALICUI, UT SUAM IUSTITIAM, & HONOREM DEFENDAT; ET SI HOC NON EST PROBABLE, VIX ERIT OPINIO PROBABILIS IN THEOLOGIA.*

Damnata.

### EXPLANATIO.

759 **N**Ota, quod mendacium ita intrinsecè malum est, ut Deus illud, nec

dicere, nec honestare, nec facere bonum possit; & cum ita essentialiter malum sit, ex genere suo solum est veniale; & ut mortale sit, debet à sua linea exire, nimirum in materia gravi iniustitiæ, Religionis, charitatis, &c. vel ut melius explicem, licet ex sua linea sit contra veracitatem, nunquam tamen dabitur, nisi circa aliquam verset materiam; quia cum mendacium sit affirmatio, vel negatio de eo, quod non est, debet dari in aliqua materia mendaciter affirmata, vel negata, ut sit mendacium; & sicut veritas est conformatio intelligentiæ cum re in aliqua materia, ut intellectui proposita; sic mendacium est deformitas cum re, ut est in intelligente, sit, vel non sit, ita in se; unde iuxta gravitatem, vel levitatem materiæ erit grave, vel leve mendacium; si in materia gravi morali tangens charitatem Dei, vel proximi, lethale erit peccatum; si in materia levi, vel quia indifferenti, vel quia leviter lædit, leve erit mendacium, leveque peccatum.

760 Ex quo infero, Authores propositionum harum, attendentes tantum ad id, quod mendacium ex se non potest non præferre, esseque contra mentem, peccatumque veniale, non attendere ad materiam, nimirum, an sit contra iustitiam, an solum contra charitatem, an contra Religionem; nam si lædit ius alterius, & graviter contra iustitiam, est grave peccatum, si contra id, quod in

in proximo debeo servare, ex amore ad ipsum, contra charitatem; si in iudicio cum iuramento nego, quod Iudici aperire teneor, vel falsum assero, contra Religionem; & hoc ultimum semper lethale peccatum, etsi mendacium esset leve.

Iudicabant ergò prædicti Authores, non lædere graviter ius alterius obicere proximo crimen falsum ob defensionem proprii honoris, & iustitiæ, sed misere falluntur, & sic.

761 Sentendum est, esse mortale peccatum imponere falsum crimen alteri, ut nostram iustitiam defendamus; quia ita declarat in his damnationibus Innocent.

Ratio est: nam est mendacium in materia gravi, utpotè contra iustitiam proximi: ergò mortale, quia grave, & falsum crimen imponitur proximo.

762 Quo ergò motivo munda dabitur à gravi malitia, cum ita sit intrinsecè malum? Non ne ut impediatur infamatio mea? Est namque faciendum malum, ut eveniat bonum? Defendat se mediis licitis, ut iam dicam; & intelligendum est hoc, tam intra, quam extra iudicium; taliter, quod si intra iudicium, & iuramento firmatur falsum crimen, erit lethale peccatum, non solum contra iustitiam, sed etiam contra Religionem. Filgueir.

Et consequenter, aliquem se infamare falso crimine, erit grave peccatum contra propriam chari-

tatem; etsi in alios redundet infamia, contra iustitiam, & etiam contra pietatem, si consanguinei fuerint.

763 Non damnatur hic in specie, quod possit quis imponere verum crimen detrahenti graviter, ut illius autoritas minuat, & ut defendat suam iustitiam, & honorem. Unde.

Licitum est 1. Advocato, & reo opponere crimen occultum verum testi, vel accusatori ad enervandam eius accusationem, vel testimonium, ita Lessius, lib. 2. cap. 31. dub. 1. Filliuc. tract. 40. cap. 9. quæst. 1. num. 259.

Sed hoc non admitto, nisi quatuor conditionibus concurrentibus; prima, quod solum intelligatur de teste voluntario, non de illo, qui coactus per præceptum testificat de vero crimine.

764 Secunda, quod solum de illo aperiantur illa crimina, quæ ad se defendendum conducunt. Tertia, quod non detur alius modus se defendendi: Quarta, quod damnum, quod testi, vel accusatori imminet ex revelatione criminis, non sit maius, quam quod reo timetur, ita Thom. Hurtad. 2. part. resol. mor. tract. 6. cap. 8. resol. 14. num. 102. in fine; sic Filgueira, Torrecilla, & alij explicant.

765 Licitum est 2. ex probabili opinione opponere proximo illos veros defectus, qui ad recuperationem famæ, vel ad impediendum, ne eam auferat, si iam incepit, ex se conducunt, v.g. obii-

773 Et ratio omnium est: quia simonia est, *Studiosa voluntas emendi, vel vendendi pretio temporali rem spiritualem, vel spirituali annexam*; & conceptus vitiositatis in hoc est, quia est valdè dissonum, & à rectitudine rationis alienum, plus, vel æqualitèr, seu cum aliqua comparatione æstimare rem temporalem, ac spiritualem.

Illud pretio temporali, intelligendum est de qualibet re digna æstimatione, valore, & pretio; vnde dixit Urbanus II. in cap. *Salvator*, t. quæst. 3. *Quisquis res Ecclesiasticas, non ad quod instituta sunt, sed ad propria lucra munere lingue, vel obsequij, vel pecunie largitur, vel adipiscitur, simoniacus est.*

774 Et ex hoc textu communiter Theologi docent, quod acquirere, comparare, seu efficere, aut ad efficiendum movere res spirituales per quodlibet horum munerum, est simonia; & quid per quodlibet intelligatur breviter dicam, *munus à manu*, est pecunia, & quidquid per pecuniam emitur, vt equus, vestis, &c. *munus à lingua*, sunt obsequia, patrocinium, laudationes, rogationes, insuper, & adulationes, &c. *munus ab obsequio*, est quodcumque servitium, vt ministrare, sociare, docere, instruere in obsequium Electoris, Patroni, & Collatoris Beneficii; & in hoc tertio manere se maior offert difficultas in materia Beneficiorum pro discernendo, quando dabitur simonia in obsequijs famulorum factis do-

mino suo Episcopo, aut illi ad quod pertinet elargire Beneficia. Et quod certum in hac materia est, simoniam dari, si interserviant medio pacto, vt illis Episcopus Beneficium conferat, vel intentione obligandi quasi ex iustitia, vel ob compensationem obsequiorum. Quando autem eo solo motivo, vt pateant Episcopo merita famuli, & dignitas ad Beneficium, vt gratum illum suis obsequiis habeant, vt ea cum illo liberalitate, seu benignitate se gerat conferendo illi Beneficium, non erit simonia. Hozes, num. 20. 21. & affert num. 22. verba Sanchez, tom. 1. consil. leg. 2. cap. 3. dub. 28. num. 7. vbi ait: *Licet valdè scrupulosum sit, & suspitione si nonia non careat, si quis seruiat Episcopo gratis, eo quod sperat ab eo Beneficium; at si non sperat, vt mercedem servitij, sed gratis, & ex benevolentia, & gratitudine, licet principalitèr speret Beneficium, non est simonia.*

775 Et sic ex eodem Sanchez, tom. 1. consil. leg. 2. cap. 3. dub. 28. num. 7. & cap. 1. dub. 10. à num. 14. non est simonia dare Episcopum Beneficium intuitu consanguinitatis, nec etiam erit dare ex affectu benevolentia; quia gratis datur in eo casu. Et ita se habet praxis DD. Episcoporum cum suis famulis. Torrec. n. 50.

51. & 52. *(? ✕ ?) § (? ✕ ?)*

## §. I.

**EXPLICANTVR ALIQVA,**  
*quæ in his propositionibus non damnantur.*

776 **N**on damnatur hic, apponere in dando, vel recipiendo, vel operando, rem spiritualem, temporale motivum extrinsecum, tam operi, quam operanti, modo dicendo à num. 785.

777 Quod quidem motivum potest se habere respectu rei spiritualis: primò materialitèr, seu concomitantèr; vt patet in emente Calicem aureum, Aram, vel Sepulturam; & in labore extrinsecò, seu annexo in operibus spiritualibus, vt canere Missam, agere iter ad prædicandum, & in pacto de prædicando talibus circumstantijs, vel se obligandi ad Quadragesimam, vel de stipendio pro occupatione Ministri in alterius commodum, quæ omnia licita sunt, vt ait Lessius, lib. 2. cap. 35. dub. 8. num. 37. & 53. Sanchez, consil. tom. 1. lib. 2. cap. 3. dub. 10. & dub. 11. num. 1.

778 Vnde diversum quid est dare, & accipere per modum pretij rei spiritualis, ac per modum sustentationis, liberalitatis, gratitudinis, eleemosinæ, vel per modum obligationis legalis, aut consuetudinis legitime receptæ: primo modo est simonia, non autem hoc secundo; vide Rocafull in Torrecill. num. 44. & dum dici-

mus: *Per modum obligationis legalis*, est quia in Curia Romana datur quid assignatum pro litteris collationis Beneficii, pro litteris absolutionis ab excommunicatione; & hoc accedit ad titulum sustentationis Ministri. Per consuetudinem iustificantur munera, quæ aliquibus Provincijs, aut locis solent offerri Electoribus; & quamvis de iure humano plures fuissent simoniæ; per consuetudinem tamen abrogatum est. Ita Torrecill. num. 47. & 99. fine, Lumbier, num. 1933. qui exemplum adducit in eo, quod tribuitur pro chartis ad Ordines, in propina ad examines Synodales, & in eo, quod solvitur in ingressu ad Beneficia, idem Machado, tom. 1. leg. 3. part. 3. tract. 5. docum. 4. num. 9. cum Bassæo, Bonacina, & communi.

779 Idem intelligitur in permutationibus; nam in primis licitum est permutare spirituale pro spirituali, excepto in Beneficijs Ecclesiasticis, quæ permutari non possunt, absque licentia Prælati, ad quem spectat.

Non tamen damnatur asserere, licitum esse partibus, qui permutare volunt Beneficia, inter se tractare de modo permutationis, ea conditione, quod dispenset Superior, ita Corell. num. 190. ex Lessio de iustit. leg. 2. cap. 35. dub. 15. num. 92. & Dian. part. 10. tract. 16. resol. 17.

780 Insuper est licitum permutare pro temporali quidquid, saltim iuxta opinionem probabilem,

cere illi, quod mentitur, vel quod mendacis assuefactum esse, probare potest; dummodo, ut iam dixi, ita sit, ut ait Curs. Moral. tom. 3. tract. 13. cap. 4. punct. 2. num. 17. & Corella hic, 8. impr. num. 167.

766 Non videntur hic damnari, ait Torrecilla, num. 6. & 9. sequentes opiniones: 1. aliquorum, quos citat Leand. de Murc. in disquis. tom. 1. lib. 2. disp. 4. resol. 33. num. 1. asserentium, quod licet in his casibus graviter laedatur veritas, & iustitia legalis, si in iudicio sit, non tamen commutativa; & sic non oritur obligatio restituendi. Ratio est: nam praedicti Authores agnoscunt in practica harum propositionum grave peccatum; quod negant in illis earum Authores. Sed difficile mihi videtur, quod detur grave peccatum contra veritatem, & non sit in aliqua materia gravi, etiamsi extra iudicium proferatur falsum crimen, ex alia parte videtur non obligari proferens ad restitutionem, si ita equaliter infamatur ab alio, ac ipse infamavit, ut probabilis fert sententia. Vnde vel asserendum est, peccare graviter, hac supposita opinione, ad minus contra charitatem; vel quod tales propositiones damnantur, eo quod ruinosae maximè sunt in practica; pro quo accipe sequentia.

767 2. Opinio Lugonis, tom. 2. de iustitia, disp. 40. sentientis, esse speculativè probabile prohibitum in his propositionibus; sed

quia ipsae de practica, satis perniciose loquuntur, iustissimè, ut ruinosae, & scandalosae pro praxi damnantur; & in illa tenendum est grave esse peccatum, quod affirmatur ab illis.

Sed licet praedictae opiniones non damnentur, eas tamen non admitto.

### QVADRAGESIMA QUINTA propositio.

**DARE TEMPORALE PRO SPIRITUALI NON EST SIMONIA, QUANDO TEMPORALE NON DATUR TANQUAM PRETIUM, SED DUMTAXAT TANQUAM MOTIVUM CONFERENDI, VEL EFFICIENDI SPIRITUALE, VEL ETIAM QUANDO TEMPORALE SIT SOLA GRATUITA COMPENSATIO PRO SPIRITUALI, AUT E CONTRA.**

Damnata.

### QVADRAGESIMA SEXTA propositio.

**ET ID QVOQUE LOCVM Habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale, imò etiamsi sit finis ipseus rei spiritualis, sic ut illud pluri aestimetur quam res spiritualis.**

Damnata.

### EXPLANATIO.

768 **A**Dvertendum 1. quod in humanis operibus, duplex motivum dari potest; aliud intrinsecum, extrinsecum aliud. Motivum intrinsecum adhuc potest esse duplex, aut

aut motivum intrinsecum operis, aut motivum intrinsecum operantis, quod respectu operis saepè extrinsecum est.

Motivum autem extrinsecum dicitur illud, quod tam operi, quam operanti extrinsecum est; quia nec est de essentia operis, & in operante supponit motivum: & solum excitat, & applicat illum ad operandum; & ideo respectu alterius motivi, improprie motivum dicitur.

769 Sit exemplum in dante eleemosinam, ut Deus illi condonet peccata; & allicitur ad eam elargiendam à patientia singulari huius pauperis. In hac ergo elargitione eleemosinae, motivum intrinsecum operis est sublevare miseriam pauperis, quod est specificativum; motivum intrinsecum operantis est, quod Deus condonet operanti sua peccata. Et hic est notandum, quod motivum operantis, saepè saepius non est aliud, quam motivum ipsius operis. Motivum extrinsecum operis, & operantis est singularis patientia huius pauperis.

Advertendum 2. quod qualibet harum duarum propositionum duas continet partes; hoc supposito.

770 Sentiendum est 1. esse veram simoniam dare temporale, tanquam motivum (intrinsecum modo dicendo, à num. 787.) conferendi, vel efficiendi, quid spirituale; quia ita declarat hic Innocent. dum contrarium damnat. Et haec est prima pars 4. damnatae.

Sentiendum est 2. etiam esse simoniam, dare temporale pro spirituali, vel spirituale pro temporali, etsi solum fiat, ut sit gratuita compensatio unius pro altero; quia ita similiter declarat hic Innocent. damnando secundam huius propositionis partem.

771 Ratio est: Tum, quia in hoc datur quaedam aequalitas, seu aequè paratio inter temporale, & spirituale: Tum, quia est palliatio simoniae.

Sit exemplum, si Praelatus suo famulo tribuat Beneficium Ecclesiasticum in gratuitam compensationem sui famulatus, ut ab onere, & obligatione, quam in hoc habere posset, se eximat, ita Torrecilla. 1. impr. hic, num. 47.

Benè verum est, quod non damnatur sincera gratitudo, quae non sit per modum recompensationis; & quae sit in donis parvis, servata proportione Beneficiorum, & personarum, ita Lumbier, 2. impr. num. 410.

772 Sentiendum est 3. esse simoniam dare spirituale pro temporali, & potiori ratione, si temporale sit principale motivum (intrinsecum) conferendi spirituale; quia ita declarat Innocent. in prima parte secundae propositionis.

Et adhuc urgentiori ratione dicitur simonia hoc facere, si in conferendo, vel faciendo spirituale, habeatur pro fine aliquod temporale, hoc pluri aestimando, quam spirituale; & haec est secunda huius declarationis, & propositionis 46. damnatae pars.

Et

lem, temporale est; & hoc modo est pensio, quae datur saecularibus nobilibus, ut Regibus, Militibus, qui armis Ecclesiam temporaliter defenderunt. Et quae reservatur in commutatione pinguioris Beneficii, vel quae datur Clerico seni ad eius sustentationem: & huiusmodi etiam sunt Capellaniae non collativae, quae inter se permutari possunt, non cum aliis collativis, aut Beneficiis Ecclesiasticis; quae omnia & alia videri possunt apud Torrecilla hic, 1. impr. à num. 61. usque ad 80.

Insuper pensio, quae reservatur in permutatione pinguioris Beneficii, quae postea redimi potest absque simoniae labe, ut ait Sanchez, tom. 2. opusc. leg. 2. cap. 3. dub. 46. Dian. 4. part. tract. 4. resol. 153.

781 Imò non damnatur opinio Valentiae, Suarez, Lessij, Toleti, Caiet. apud Diazam, 11. part. tract. 5. resol. 5. dicentium, quod pensiones temporales possunt propria redimi auctoritate; quia redimere pensionem, nihil est aliud, quam solutio anticipata fructuum, quae quotannis solvi debent; at qui fructus quotannis vendi possunt propria auctoritate: ergo & redimi, sic Corell. num. 283. cum Castro Palao, 3. part. disp. 3. punct. 33. num. 10.

Non tamen redimi possunt pensiones, quae in titulo spirituali fundantur, v. g. quae datur adiutori Episcopi, aut Parocho, ita Thom. Sanchez citat. & Corella, numer. 182.

782 Secundo, potest se habere motivum extrinsecum respectu rei spiritualis antecedenter, hoc est, excitando, alliciendo, seu applicando operantem ad dandum, recipiendum, vel efficiendum rem spiritualem pro temporali. Quod adhuc potest intelligi respectu diversorum operantium, vel primo, quando vnus allicit alium, medio temporali, ad hoc, ut det, vel faciat aliquid spirituale; vel secundo, quando aliquis se ipsum excitat, seu excitatus ab alio medio aliquo temporali, dat, vel operatur aliquid spirituale.

783 Et loquendo de primo operante, hoc est, de illo, qui alium movet, medio aliquo temporali, ad aliquid spirituale; resoluitur 1. Non esse simoniacos famulos, qui inserviunt ex motivo alliciendi animos dominorum, ut illis conferant Beneficium Ecclesiasticum. Et si dominus prodignitate, & meritis famuli, illud illi confert, obsequiis famuli concurrentibus, ut motivo alliciente, etiam ex parte domini, neuter erit simoniacus; erit tamen dominus, si conferat modo dicto, num. 771.

2. Non est simoniacus pater, vel dominus, qui offert filio, vel seruo donum temporale cuiuscumque materiae sit, ut Sacramenta frequentet: quia solum est motivum excitans, & applicans.

784 3. Non est simoniacus, qui, ut redimat suam vexationem, offert aliquid temporale alteri, ut sibi conferat id, in quo, vel ad quod

quod ius habet, v. g. superiori, ut mihi tribuat Beneficium, ad quod ex maiori dignitate mea, media publica oppositione, iuxta prudentum iudicium, ius habeo; vel Parocho, ut mihi Sacramenta ministret. Ratio horum est: quia est motivum alliciens, seu dirigens, ita Machado, tom. 1. lib. 3. tract. 3. docum. 7. num. 3. Torrecill. à num. 55.

785 Sed notandum, quod ille, qui solum ius ad rem habet, ut in exemplo numer. praeced. posito, non potest hoc facere respectu illius, qui talem rem spiritualem, puta Beneficium Ecclesiasticum, confert, ut collator, elector, seu suffragium dans; nisi cum obstat, se habet infamando, vel alia suffragia recta fraudibus avertendo. Vide Sanchez, consil. tom. 1. lib. 2. cap. 3. dub. 30. num. 5. Curs. Moral. tom. 4. tractat. 19. cap. 3. punct. 1. à numer. 10.

786 4. Non est simoniacus, qui interponit suam auctoritatem cum alio, ut iste tribuat alicui Beneficium Ecclesiasticum; nec etiam ipse collator conferens ita motus, simoniacus est; nisi id ex pretio fiat, vide Torrecilla hic, concl. 5. & Sanchez, in consiliis, lib. 2. cap. 3. dub. 26.

787 Ratio omnium est: quia qui alium ita movet, licet habeat pro motivo intrinseco suae motionis, & intentionis allicere voluntatem alterius, ut det, vel faciat spirituale, eo modo, quo licite facere potest; tamen hoc est quid

extrinsecum ad rem spiritualem, & ad intentionem, & operationem dantis, vel facientis illam, ut potè respectu ipsius tale motivum tantum est excitans, & applicans.

788 Loquendo de operante, sive efficiendo, sive dando rem spiritualem, dico, quod tunc erit simoniacus, quando motivum, sive operis, sive operantis, in dando, vel efficiendo rem spiritualem, fuerit aliquid temporale. Patet autem hoc in venditione, vel emptione alicuius rei spiritualis, in qua motivum intrinsecum operis est, acquirere temporale per spirituale, vel è contra. Patet etiam in eo, qui rem spiritualem, v. g. Sacramentum efficeret propter lucrum temporale, tanquam propter finem, qui in eo casu, finis operantis, seu motivum ipsius intrinsecum (licet non finis operis) est aliquid temporale, & consequenter simonia.

789 Tunc autem non erit simonia, quando motivum est quid extrinsecum operi, & operanti, se habendo respectu istius, ut applicans, alliciens, sive excitans.

De quo extrinseco motivo sunt exempla, primo ea quae à num. 783. posui, prout ad operantem, vel dantem spirituale attinent.

Nisi velis dicere, illud, non tam dici motivum, quam *conditio sine qua non*, fiet res spiritualis, ut patet: primo in exemplis positis à n. 783. & seqq.

790 2. Sacerdos, qui ex mo-

tivo stipendii allicitur ad celebrandum; vel Beneficiarius, qui propter distributiones Choro assistit.

3. Filius, qui confitetur, aut communicat, quia pater ei promittit numos.

791 4. Confessor, qui cum nullam obligationem habeat administrandam Pœnitentiam, eam aliquibus personis ministrat, eo quod scit gratas fore.

5. Si Petrus dat Ioanni Ecclesiasticum Beneficium, quia id rogavit ab eo Antonius amicus Petri, aliter non daturus, non committit simoniam; quia ea intercessio motivum extrinsecum est, seu conditio sine qua non. Torrecilla, num. 176.

792 6. Nec erit simonia, si Titius dedit Patrono ad mutuum, ut illum haberet gratum, & inclinaret, ut sibi, vel filio suo Beneficium provideat. Lumbier, Torrecilla, num. 40. Corella, 7. Qui promittit Mauro ducenta scuta, si se baptizet, non est simoniacus; quia non ut pretium baptismi, sed ut conditio sine qua non, ponitur; sicut pater, qui offert filio donum aliquod, ut frequentet Sacramenta. Torrec. num. 30.

Hæc, & alia huiusmodi opera licita sunt; quia ipsa habent suum intrinsecum motivum, & est finis operis, nimirum, vel cultus Dei, vel charitas proximi, vel utrumque simul, servata proportione, quod quidem motivum, est etiam finis operantis, vide num. 769.

793 Adverte hic, quod licet

Tridentinum iubeat, sess. 21. cap. 1. gratis omnino dare litteras dimissorias, in contrarium prævalet consuetudo; & sic nec dans, nec recipiens temporale est simoniacus; quia tantum ius humanum est.

§. II.

ALIÆ OFFERVNTVR OPINIONES non damnatæ.

794 **P**ater Torrecilla in explicatione harum duarum propositionum alias præterea affert opiniones in præsentia, quas sentit non damnatas; & placuit hic apponere.

795 1. Est Rocafull, & plures comprehendit casus, & licet iam attactos, eius verba, quæ Torrecilla adducit, licuit ponere, & sequentia sunt: in quibus, non dari simoniam affirmat, dicit ergo: *Primò, ratione consuetudinis, quando enim consuetudo recepta est, ut dato, vel accepto spirituali detur, vel accipiatur aliquid temporale, non est simonia illud dare, vel accipere; quia probabiliter censetur huiusmodi esse usum bene introductum, vide Azoriam, lib. 12. cap. 12. Secundò, in sustentatione vitæ. Tertiò, in stipendium laboris extrinseci coniunctum cum re spirituali. Quartò, tanquam gratis oblatum. Quintò, ut elemosina. Sextò, in pœnam, sic imponi solet multa pecuniaria, cum quis absolvitur à censura. Septimò, tanquam id, in quo aliud permutatur, ut cum vo-*

sum;

tum, vel iuramentum pecunia redimitur. Octavò, quando pecuniam, vel paciscimur, vel largimur, non directè ad rem spiritualem obtinendam, sed quasi per accidens ad removenda impedimenta, quæ per vexationem, & litem concurrere solent.

796 2. Est Sanchez, tom. 1. consil. leg. 2. cap. 3. dub. 29. num. 2. 3. & 4. sentientis, non esse simoniam, quod Episcopus tribuat Beneficium ductus ex metu amittendi vitam, honorem, aut famam, aut bona, quæ timet sibi subripienda fore, vel quod illi non daretur, quæ debita sunt; de quibus nullum extaret instrumentum; quia talis metus non habet rationem pretii, & nihil accipit, ad minus sibi non debitum. Torrec. num. 53.

797 Tertia est Ioannis Pontii apud eundem, num. 57. affirmantis, non dari simoniam, quando duo ius litigiosum ad Beneficium habent; & vnus alteri aliquid dat, ut deponat litigium; dummodo non tribuat propter Beneficium, quod suum iudicat, sed ad evitandos sumptus; quia hic non datur ut valor, seu pretium Beneficii, sed ad expensas vitandas, quæ quid temporale sunt. Diana hanc adducit opinionem, 11. part. tractat. 6. resol. 7. & nec approbat, nec reprobatur: ego vero cum Torrecilla non admitto.

798 4. Est Sanchez citat. dub. 31. dicentis, licitum esse, redimere decimas ab iniusto possessore, etiam media pecunia; nam hic

non redimitur ius ad decimas; quia hoc ius semper in Ecclesia manet, sed ipsas decimas, quæ quid temporale sunt. Ex quo infert, quod iniustus possessor recipiens pecuniam erit quidem iniustus acceptor, & retentor, non tamen simoniacus. Torrecilla, numer. 60.

799 5. Opinio affirmat, non esse simoniam vendere Commendas Ordinum Militarium, aut procurare eas pecuniis obtinere, quia merè sæculares sunt; & licet dentur Ecclesiasticis, sunt tamen in præmium militiæ; unde simonia non erit tribuere Titio aliquid, ut Caio Commendam Sancti Iacobi, de Alcantara, aut Calatrava, impetret: nam qui dat, non intendit Religionem emere, sed honorem, & redditus temporales, vide Dian. 6. part. tract. 8. resol. 17. & 5. part. tract. 14. resol. 75. & 9. part. tract. 9. resol. 35. sic Torrec. num. 75. & 76.

800 6. Opinio est Vazquez, quam probabilem dicit Sanchez, tom. 1. consil. leg. 2. cap. 3. dub. 26. num. 7. quæ affirmat, posse dari aliquid, & recipi, pro mediata intercessione cum largitore Beneficii absque labe simoniæ; quia ea sententia non dicit, quod hic detur temporale pro spirituali, adhuc, ut motivum, finis, aut compensatio, quod affirmabant præsentibus damnatæ propositiones. Torrec. num. 81.

801 7. Opinio est aliquorum, quos citat Sanchez, num. 1. dicentium, quod adhuc pro imme-

diata intercessione ad Beneficium cum collatore potest recipi, & dari aliquid, quin simonia interueniat: quia ea intercessio, aiunt, mere temporalis est; quia favor humanus est pretio aestimabilis; vnde Episcopus gratis dat Beneficium, & illud obtinens nihil Episcopo tribuit, sed sollicitatori ob sollicitationem, quæ quid est temporale; ita etiam vt probabilem iudicat Machado, tom. 1. leg. 3. part. 3. tract. 4. document. 5. numer. 5.

802 Sed hanc opinionem non admitto, quia in cap. *Præsent.* 1. quæst. 5. videtur contrarium decerni; etsi respondeant huic obiectioni, quod pecunia ibi mentionata non fuit data intercessori, sed vni Principum, ait textus, id est, in electione vocem habentis. Tamen contraria opinio, tenens, quod ea intercessio non licet, communis est. Torrecilla, à num. 82. qui ait, non esse illicitum dare pecuniam alteri, vt merita representet superiori, vt pro his moveatur ad Beneficii collationem; vt tenet Machad. citat. numer. 6. & Sanchez, num. 3. cum aliis; dummodò non excedat informans, & officium sumat exortantis, & inducentis, talitèr, vt plus moveat vt inducens, quam vt informans simpliciter, & sincere merita representans, sic Palao, tom. 3. tract. vltim. disp. 3. num. 5. §. 2. *Advertit Suarez*, Torrec. num. 84.

803 Octava opinio est D. Bonaventura, Adriani, Maiolo, Ara-

gon, Lessij, & aliorum affirmantium, quod pro intrinseco labore, & intinè coniuncto cum opere spirituali potest dari, & accipi aliquid absque simonia; fundantur in verbis Domini, Matth. 10. Luc. 10. *Dignus est enim operarius mercede sua*: ergò cum non sit dignus mercede pro bonis spiritualibus, erit dignus pro labore, & tempore insumpto in illis faciendis, & ministrandis.

Contraria tamen, & communior opinio est tenenda: quia omnis aestimatio temporis, & valor laboris actionis spiritualis provenit à sanctitate ipsius actionis. Vnde de pro labore necessario, & intinè coniuncto ad celebrandum, consecrandum Templum, ministrandum Sacramenta, prædicandum, seu in fide catechizandum nihil recipi, pactari, dari, peti sine simonia potest; & si aliquid temporale datur, & recipitur, pro stipendio ad Ministri sustentationem sumitur. Vide Dianam, 11. part. tract. 6. resol. 34. §. *Sed si queras.*

804 Nona opinio asserit, quod est licitum pactare super omnes titulos, de quibus simonia non datur iuxta opiniones relatas, & non damnatas; vt de quantitate pecuniæ, vel alterius rei temporalis (excluso titulo gratitudinis) nam super eo, quod dignum est pretio temporali, licitum est pactare. Et damnatae propositiones non loquuntur de pacto, supposita opinione non damnata, supra quam pactum cadit, ita Rocafull,

Vi

Vidal, Gaspar Hurtado, & alii apud Dianam, 10. part. tract. 15. resol. 5. & 11. part. tract. 6. resol. 31. §. *His igitur*, sic Torrec. num. 111. vide eum.

Ex quo infert num. 115. quod pro sollicitatione mediata, aut immediata pro consequendo Beneficio, aut alia re spirituali, potest pactari super pretio, vel pecunia danda, insuper & pro labore extrinseco ad rem spiritualem (pro intrinseco labore nullo modo admitto, posse aliquid accipi, etsi in rigore non sit damnatum, nisi titulo stipendii pro sustentatione Ministri detur.)

805 Decimo, non damnatur bona fides in pluribus donis visitatis. Vnde liberantur à simonia obsequia, aut dona, seu esculenta aliqua, quæ confessionis filii suis Patribus Spiritualibus mittunt, & isti accipiunt; & fideles, qui elargientur eleemosinam, exigunt ab accipientibus orationes pro illis ad Deum. Sed hæc, & alia huiusmodi, quæ videbis in Lumbier, num. 1930. & 1925. & in Torrecilla, à num. 100. sunt motiva excitantia, & extrinseca, vel per modum sustentationis.

806 Et in rigore damnationis non comprehenduntur in ea visitata pacta inter Prælatos Religionum; vt si vnus cum altero pactet, vt ab ipso eligatur in Provinciam, & eligetur ab isto in Prioratum talis Conventus, supposita eorum dignitate. Et pro nunc, abstractrahendo à rectitudine huius pacti, propositiones damnatae non

loquuntur de his Regularibus Prælatiis, quæ ex vna parte Beneficia Ecclesiastica rigorosè non sunt, & ex alia est permutatio inter spirituale, & spirituale, non temporale pro spirituale. Torrec.

Quæ in hoc §. dixi stylo compendioso, ex Torrecilla sumpsit, qui satis fusè has explicat propositiones; & plura alia ab ipso hic tractata, antecedentibus §§. promiscuè cum aliis pono.

### §. III.

#### QVÆSTIVNCVLÆ RESOLVUNTUR.

807 **B**revitèr sunt resolutæ dubitationes aliquæ à Mag. Hozes propositæ, & resolutæ circa hanc materiam.

808 Prima: Vtrum in simonia detur materia parva? Affirmat Reginaldo, leg. 23. cap. 15. numer. 116. Molin. tom. 1. tract. 2. disp. 116. apud Dian. 5. part. tract. 5. resol. 2. & colligunt ex cap. *Iudices*, 1. quæst. 1. vbi excusantur à simonia dona parva elargientes, & accipientes. Sed asserendum est, non dari parvitatem materiæ in simonia, quia si parvitas se tenet ex parte pretii, aut doni temporalis, fit gravis iniuria, & adhuc maior rei spirituali, nam parvipenditur. Si tenet se ex parte rei spiritualis, v. g. reliquia pusilla, est quid grave, illam vt quid profanum tractare, ita Sanchez, lib. 1. Decalog. cap. 4.

num. 1. & tom. 1. consil. lib. 2. cap. 3. dub. 90. num. 1. Suarez, lib. 4. de Religion. cap. num. 5. Palao, tract. 17. disp. 3. num. 7. & alii apud istos. Et licet in cap. *Judices*, pro contraria sententia non damnantur parva dona, est, quia ex eo quod parva, non datur simonia; nam liberaliter iudicantur elargita, fatetur tamen Hozes, non esse damnatam in praesenti eam opinionem; & illam practicantes non incurrere excommunicationem, ex *Extravagant. 2. de simonia*, aut Constitutione Pii V.

809 Secunda: An mutuare conferenti Beneficium ea intentione, ut eum moveat ad collationem, non posita obligatione, aut pacto, erit simonia?

Negat Suarez de Religion. lib. 4. cap. 38. num. 6. Sanchez, tom. 1. consil. lib. 2. cap. 3. dub. 28. Aragon, quaest. 100. artic. 6. conclus. 1. & probant ex eo, quod ad simoniam requiritur pecunia, vel quid pecunia aestimabile; sed sic est, quod mutuare non est pecunia aestimabile, cum idem per idem reddendum est: ergo non est simonia.

Contraria opinio est communior, asseritque in isto casu simoniam dari, quia ibi aliquid temporale fit, ut est mutuare, pro consecutione, & ea intentione consequendi spirituale: ergo simonia est. Sic Hozes, num. 37. vide eum: prima tamen opinio hic non damnatur, cum dicat, non dari in mutuo pretium temporale.

810 3. Quaestio est: An simonia interveniat, quando temporale offertur animo ficto, & absque intentione implendi promissum, animo tamen movendi collatorem, ut conferat Beneficium, aut aliud quid spirituale.

811 Supposito, dari grave perniciosum mendacium, inductionemque ad simoniam peccatum, si eo motivo fraudulenter praetenditur Beneficium, affirmat dari simoniam Navarro, & alii apud Moyam, tom. 1. disp. 4. de restit. quaest. 6. nam etsi fictum promissum, est quid temporale movens collatorem ad conferendum. Contraria tamen sententia negat dari: quia offerens temporale nullam habet intentionem formalem, aut virtualementem emendi, sed fraudulandi: ergo non est simonia; nam simonia debet esse studiosa voluntas emendi, quod absque intentione emendi non datur; etsi graviter peccet pernicioso mendacio scandali inducens alterum ad peccatum simoniae. Caiet. in opuscul. opuscul. 9. quaest. 2. Bonacin. de simon. disp. 1. quaest. 1. num. 5. Villalob. tom. 2. tract. 37. dif. 1. num. 14. unde iste poenas non incurrit contra simoniacos. Hozes, num. 39. vide apud Authores obiectiones contra hanc opinionem.

812 Quarta quaestio: Vtrum detur simonia conferendo Beneficium titulo consanguinitatis, aut affinitatis?

Ad quod dicendum non dari, quia consanguinitas, & affinitas non

non sunt *munus à manu*, nec à *lingua*, nec ab *obsequio*, sic Suar. lib. 4. cap. 37. num. 6. Palao, tract. 14. disp. 3. punct. 3. num. 8. & communi. Contra aliquos Hozes, num. 48.

### QVADRAGESIMA SEPTIMA propositio.

*CVM DIXIT CONCIL. TRIDENTIN. eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesia magis utiles ipse indicaverint, ad Ecclesias promoveant, Concil. vel primo videtur per hoc digniores, non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo pro positivo, vel secundo, locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non vero dignos, vel tandem loquitur tertio quando fit concursus.*

Damnata.

### EXPLANATIO.

813 **D**ecretum Concilii Tridentini. de quo haec propositio invenies in sessione 24. de reformatione, cap. 1.

Sentiendum est, esse obligationem sub mortali promovendi digniores proprie sumptos ad Ecclesiasticas dignitates, & hoc, sive fiat medio concursu, sive non, quia ita declarat Innocent. iuxta determinationem Trident. sess. 24. de reformatione.

Digniores intelligendi sunt, in

quibus sua cumulata utiliora Ecclesiae sunt.

824 Tres conditiones requiruntur ex iure ad dignitatem, nimirum, probitas vitae, litterarum scientia sufficiens, prudentia in agendis; & ille, qui in his excesserit, dignior erit. Audi Thom. Hurt. tom. 2. tract. 12. cap. 1. ampliatione 2. num. 1556. sic docentem: *Verum non tam requiritur tanta litteratura, quanta morum honestas, rerum agendarum experientia, aut eximia nobilitas, aut magnum commodum, quod Ecclesiae accrescat, si aliàs subiectum eligendum dignum sit.*

815 Quando autem excessus parvus est tam ex parte personae, etsi valde Beneficium excedat, aut si ex parte Beneficiorum, non magna sit inaequalitas, licet oppositor vnus satis alium superet, solum erit veniale, conferre digno, relicto digniore, nisi iuramentum digniorem eligendi interveniat: nam tunc mortale erit, digniorem non eligere. Villal. tom. 2. tract. 8. dif. 3. num. 6. Tapia, tom. 2. lib. 5. quaest. 5. artic. 4. num. 4. Probabile est, quod etiam si detur iuramentum, non erit ultra veniale: quia tantum defecit, qui iuravit in veritate de futuro in materia parva, Lumb. num. 1945.

816 Advertendum 1. quod dicta damnatio intelligitur solum de quibusdam dignitatibus, ut sunt Cardinalatus, Episcopatus, & Praelatus Ecclesiasticæ: quia de his loquitur Concilium.

Extendit tamen eam Lumbier, num.